

bitým chováním, zvyky i daným společenským postavením ve smečce neboli klanu. Každé zvíře proto záměrně pojmenovali vlastním jménem (např. Čingis, Černá, Divoká, Měchna, Lady Astorová apod.), vystihující více nebo méně přiléhavě jeho individuální charakter, povahové vlastnosti i vzhled. Manželé van Lawick-Goodallové se brzy přesvědčili, že po jisté terénní praxi je i uprostřed divočiny možno takto pojmenovaná zvířata rychle a spolehlivě rozpoznat a identifikovat. Také pro čtenáře je potom velmi snadné jednotlivé, jmény označené živočichy v textu knížky lépe rozlišit a prožívat tak jejich pestré životní příběhy s větším zájmem, napětím a porozuměním.

Knihy Nevinné bestie patří svým literárním podáním do oblasti oblíbené přírodovědecké literatury a je výrazným projevem vřelého vztahu obou pisatelů k lidem, přírodě a zvířatům. Není zatížena jednostranným utilitaristickým názorem na život šelem a přesvědčivě vyvrací řadu naivních a často i škodlivých představ o divokých psech, šakalech a hyenách, zejména zdůrazněním jejich odvahy, bystrosti, hravosti a přirozené inteligence, jež jsou podle shodného mínění manželů Lawick-Goodallových podstatnými povahovými rysy všech tří jmenovaných druhů afrických masožravců. Hlavní úmysl obou etologů, vzbudit zveřejněním nových poznatků a objevů ze života divokých psů, šakalů a hyen ve čtenářích a milovnících přírody úctu a sympatie k těmto chytrým a nevinným zabíječům, se nepochybně plně podařilo. V tomto ohledu má tedy knížka Nevinné bestie bezesporu i svůj značný ochranný význam, neboť vede lidi k správnému a ohleduplnému postoji k přírodě a všem jejím živým tvorům.

Vilém Štrych

PŘEHLED SOUSTAVY A ČESKÉ NÁZVY SAVCŮ. Lynx, n. s., supplementum IV (1975). Zpracoval kolektiv autorů pod vedením V. Hanáka a I. Heráně. Stran 144. Cena 20,— Kčs.

Národní muzeum v Praze a Mammalogický sbor SNM vydaly počátkem letošního roku příručku, která vyplňuje svým obsahem i významem citelnou mezeru v naší mammalogické literatuře. Jde o „Přehled soustavy a české názvy savců“, předkládaný kolektivem předních našich mammalogů. Podnětem k sepsání této příručky byla především stoupající potřeba informací o systematice a nomenklatuře savců, a to nejen z řad odborníků, ale především mezi popularizátory a laickými zájemci. Žádná z dosud dostupných publikací nespĺňuje totiž dnes kladené nároky beze zbytku: buď je probírán pouze omezený počet druhů, anebo je použitý systém zastaralý.

Nově navržené národní české názvosloví vychází z dosavadního názvosloví, soustředěného především v publikaci „Soustava a jména živočichů“ (Kratochvíl a Bartoš, 1954) a dále v některých knižních publikacích, jako je Jirsíkův překlad Brehmova života zvířat (1926 až 1928) a ve svazku Savci ze souboru Světlem zvířat (Hanzák a Veselovský, 1960). I když se autoři snažili zásadně neměnit již užívané názvosloví, byly navrženy ně-

teré změny proti zásadám použitým v Soustavě a jménech živočichů. Autoři vycházejí hlavně ze stanoviska, že národní názvosloví nemusí napodobovat vědecké názvosloví, stejně jako se neřídí nomenklatorickými pravidly. Proto bylo třeba navrženo odstranění trojslovného (trinomického) označení poddruhů. Poddruhy jsou označovány zpravidla dvouslovně (např. tygr čínský, tygr indický, tygr sumaterský) a pouze v některých případech může být použito doplňující poznámky (např. myš domácí, středoevropská forma: kočka divoká, skotská forma). Autoři výslovně netrvají ani na dvouslovném (binomickém) označování druhů, a to především tam, kde označení jedním jménem je zcela jednoznačné (šimpanz, gorila) a dále u monotypických rodů. Vzhledem k tomu, že neexistuje jiný vidloroh než *Antilocapra americana*, považují autoři celkem správně za zbytečné doplňovat jméno vidloroh ještě nějakým přívlaskem. Dále bylo také upuštěno od zásady používat pro každý rod jiného českého jména.

Nově navržené názvy savců byly vytvořeny tak, aby byly jednoduché, snadno zapamatovatelné a aby odpovídaly duchu českého jazyka. Z těchto důvodů bylo použito jen výjimečně počeštěných vědeckých názvů (tadarida, murina). I když se některé názvy zdají dosti neobvyklé (hlavně některá přejatá domorodá jména, jako dhoul, olingo, česebe, sifaka), lze konstatovat, že původní záměr se podařilo autorům plně splnit. Méně šťastným řešením však byla změna názvů u některých dosti známých a běžných forem. Tak např. lachtan kalifornský byl přejmenován na lachtana ušatého, medvěd himálajský na medvěda ušatého, hyena cibetkovitá na hyenku hřívnatou, ryseb bažinný na kočku bažinnou, tygr sibiřský na tygra ussurijského, kaloň jedlý na kaloně malajského nebo jelenec virginský na jelence běloocasého. Ještě mnohem méně vhodné jsou obdobné změny i u druhů naší fauny, neboť v průběhu uplynulých let byla vydána řada publikací, kde byly české názvy našich savců již několikrát potvrzeny. Tak netopýr pozdní byl přejmenován na netopýra večerního, netopýr tmavý na netopýra pestrého a mývalovec kuní na psíka mývalovitého. Je pravděpodobné, že autoři mají pro tyto změny logické vysvětlení, přesto se však domnívám, že v zájmu zachování jednotnosti v názvosloví by bylo vhodnější ponechat původní a již vžitá názvy. Kromě druhů a některých subspecií byly dále navrženy české názvy i pro některé vyšší taxony — podčeledi, čeledi, podřády a řády.

Návrh nového českého názvosloví není však jediným cílem této významné publikace. Je nutné si uvědomit, že je zde předkládán nejúplnější přehled savců, který byl kdy u nás a pravděpodobně i v celé Evropě publikován. U některých řádů (šelmy, kytovci) byly do seznamu zařazeny všechny dnes známé žijící formy, zatímco u početnějších skupin (hmyzožravci, letouni, hlodavci) bylo nutné přistoupit k určité redukci počtu zpracovaných druhů. Přehled obsahuje také přesné údaje o autorech a letopočtech popisů.

Při systematickém členění se autoři snažili využít všech nejmodernějších poznatků z taxonomie savců. Proto byl až

dosud užívaný systém Simpsonův (1945) doplněn o celou řadu nových hledisek a názorů, tak jak je shrnul ve své monografii Thenius (1969), anebo byly formulovány v nejrůznějších speciálních pracích. Z těchto důvodů byly do systému zařazeny i všechny dnes uznávané řady fosilních savců spolu s nejdůležitějšími zástupci. S výjimkou neznámějších forem (např. mamut, šavlozubec, smilodon) nebyly však pro ně vytvořeny české názvy. Zařazení vymřelých skupin a forem do celkového systému jen zveštuje význam uvedené publikace. Naším čtenářům se tak dostává do ruky nejmodernější interpretace současných názorů na systém savců spolu s přehledem nejdůležitějších fosilních a velké většiny recentních forem. To uvítají především studující mammalogie na našich vysokých školách, kteří až dosud postrádali vhodnou studijní pomůcku podobného typu. Stejně tak by se měli s publikací „Přehled soustavy a české názvy savců“ seznámit i učitelé na nižších typech škol, neboť i zde by měla být výuka založena na nejmodernějších poznatcích vědy. Kromě mammalogů uvítají nové a upravené vydání systému savců i odborníci z nejrůznějších specializací zoologie, stejně jako i pracovníci zoologických zahrad, muzeí, lesnicí a členové nejrůznějších zájmových sdružení. V neposlední řadě je přehled českého názvosloví určen všem popularizátorům, překladatelům populární vědecké literatury, pracovníkům rozhlasu, televize a filmu a redakčním kolektivům. Z uvedeného přehledu vyplývá, že „Přehled soustavy a české názvy savců“ je publikace, která nejen vyplňuje citelnou mezeru v naší odborné literatuře, ale že bezesporu velmi dobře poslouží i k popularizaci a propagaci mammalogie u nás. A za to patří všem autorům velký dík.

Uvedená publikace by proto neměla chybět v žádné knihovně a měla by být dostupná co největšímu počtu čtenářů. Případní zájemci si ji mohou přímo písemně objednat v redakci sborníku LYNX (Národní muzeum, 115 79 Praha 1, Václavské nám. 68).

Miloš Anděra

CELOPLÁTĚNÉ DESKY pro svázání letošního ročníku časopisu Živa si můžete zajistit, pošlete-li objednávku na korespondenčním lístku. Vyznačte na něm požadovaný počet desek s předtiskem ročníku 1975 a počet desek bez předtisku. Uveďte svou přesnou adresu včetně pošt. směr. čísla a objednávku zašlete nejpozději do 15. 9. 1975 na adresu:

Academia, odbyt, Vodičkova 40, 112 29 Praha 1. Čtenářům, kteří objednájí desky později, nemůžeme zaručit dodání desek s vyznačením ročníku.

POZOR! Objednávku nezasílejte v tom případě, že jste předplatiteli časopisu a k trvalému odběru desek jste se přihlásili u Poštovní novinové služby předtištěným lístkem koncem roku 1974.

Prodejní cena desek bude asi 7,— Kčs a jejich výroba bude zajištěna tak, abychom je všem objednatelům mohli ve spolupráci s PNS dodat počátkem roku 1976.